

Typ kurzu: povinný
Rozsah kurzu: 24h supervize + 156h praxe
Forma kurzu: seminář
Zakončení kurzu: zápočet

1. Cíl

Úlohou tohoto supervizního semináře je uvést studenty do výkonu jejich praxí. Supervizní seminář poskytuje možnost konfrontovat praktické problémy, které studenti zažívají během praxí, s jejich teoretickým vysvětlením. Obsahem jednotlivých seminářů je především reflexe podmínek výkonu sociální práce, rozbor případů z praxe, sdílení vlastních zkušeností, hledání společného porozumění vzniklým otázkám.

❶ Před prvním seminářem:

Volba stáže:

Studenti si zvolí, zaregistrují a kontaktují vybrané pracoviště před termínem konání prvního supervizního semináře na nástěnce katedry (web předmětu).

2. Program na semestr

TÉMA 1 ORGANIZACE PRAXE A KURZU (5.10.)

Obsah prvního semináře: Obsah a nároky praxe a kurzu, smysl praxe, diskuse nad volbou pracoviště, zamyšlení nad motivací, smlouva o mlčenlivosti, vysvětlení supervizního portfolia.

Zadání úkolu na příští seminář:

Zpracujte: Pracovní list 1A
Pracovní list 1B

TÉMA 2 KONTEXTY SOCIÁLNÍ PRÁCE (PRACOVIŠTĚ, ORGANIZACE, KOMUNITA) (12.10.)

Zadání úkolu na příští seminář:

Zpracujte: Pracovní list 2A
Pracovní list 2B

TÉMA 3 POVAHA SOCIÁLNÍ PRÁCE V DANÉM ZAŘÍZENÍ (19.10.)

Zadání úkolu na příští seminář:

Zpracujte: Pracovní list 3A
Pracovní list 3B

TÉMA 4 KOMPETENCE V SOCIÁLNÍ PRÁCI (26.10.)

Zadání úkolu na příští seminář:

Zpracujte: Pracovní list 4A
Pracovní list 4B

TÉMA 5 OSOBNÍ A PROFESIONÁLNÍ PŘEDPOKLADY SOCIÁLNÍ PRÁCE (2.11)

Zadání úkolu na příští seminář:

Zpracujte: Pracovní list 5A
Pracovní list 5B

TÉMA 6 HODNOTY V PROFESIONÁLNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCI (9.11.)

Zadání úkolu na příští seminář:

Zpracujte: Pracovní list 6A
Pracovní list 6B

TÉMA 7 POČÁTEČNÍ KONTAKT, POSOUZENÍ A KLÍČOVÉ ZNALOSTI O KLIENTELE (16.11.)

Zadání úkolu na příští seminář:

Zpracujte: Pracovní list 7A
Pracovní list 7B

TÉMA 8 PLÁNOVÁNÍ A ROLE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA (23.11.)

Zadání úkolu na příští seminář:

Zpracujte: Pracovní list 8A
Pracovní list 8B

TÉMA 9 EVALUACE A UKONČENÍ VZTAHU (30.11.)

Zadání úkolu na příští seminář:

Zpracujte: Pracovní list 9A
Pracovní list 9B

TÉMA 10 ZÁVĚR A HODNOCENÍ PRAXE (7.12.)

Zadání úkolu:

Odevzdání záznamníku praxe do 14 dnů od konce výuky (2. ledna 2006).

❗ Důležitá upozornění:

* V semináři předpokládám aktivní účast, tj. připravenost angažovat se při práci ve skupině.

3. Požadavky k zakončení kurzu

V této variantě se předpokládá, že studenti během kurzu zpracují pracovní listy podle zadání. Jedná se o úlohy, v nichž studenti reagují na zadané téma a reflektují pobyt v praxi. Vedle toho student vede **záznamník praxí**, ve kterém reflektuje svoje zkušenosti z každého pobytu na pracovišti. Dále se předpokládá aktivní účast nejméně na **osmi seminářích**.

❗ Písemné práce (pracovní listy) se přijímají do úterý (24.00) v týdnu příslušného supervizního semináře.

❗ Záznamník praxí se odevzdává v zápočtovém období příslušného semestru (do 14 dnů od ukončení výuky – 2. ledna 2006).

4. Povinná literatura:

1. Řezníček, I. *Metody sociální práce*. SLON, Praha 1994.
2. *The Ethics of Social Work: Principles and Standards*. Colombo, Sri Lanka: IFSW; 1994.
3. *Kodex sociálních pracovníků ČR*

5. Doporučená literatura:

Johnson LC. *Social Work Practice: A Generalist Approach*. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon, 1986, str. 231-238.

Sheafor BW, Horejsi CR, Horejsi GA. *Techniques and Guidelines for Social Work Practice*. 5 ed. Boston: Allyn and Bacon, 2000, str. 36-52.

Johnson LC. *Social Work Practice: A Generalist Approach*. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon, 1986, str. 238-251.

Egan G. *The Skilled Helper: A Problem-Management Approach to Helping*. 6th ed. Boston: Brooks/Cole, 1998, str. 39-58.

Compton B.R, Galaway B. *Social Work Processes*. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon, 2000, str. 337-351.

Sheafor BW, Horejsi CR, Horejsi GA. *Techniques and Guidelines for Social Work Practice*. 5 ed. Boston: Allyn and Bacon, 2000, str. 249-256

Compton B.R, Galaway B. *Social Work Processes*. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon, 2000, str. 253-300.

Johnson L.C. *Social Work Practice: A Generalist Approach*. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon, 1986, str. 280-303.

Compton B.R, Galaway B. *Social Work Processes*. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon, 2000, str. 366-371.

Johnson L.C. *Social Work Practice: A Generalist Approach*. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon, 1986, str. 367-402.

❗ Rozsah pov. čteny: cca 130 str. (120 ČJ, 10 AJ)

5. Kontaktní údaje na učitele:

Fakulta sociálních studií
Katedra sociální politiky a sociální práce
Gorkého 7
Brno 602 00
kancelář: J124 (přízemí vlevo)
tel. 549 49 5479
mail: navratil@fss.muni.cz

konzultace:
středa: 9.00-9.30 (bez objednávky)
9.30-12.00 (nutná objednávka)

Záznamník praxe

Váš záznamník by měl být nástrojem pro reflexi pobytu v praxi. Současně by měl také zachycovat to, co jste se na praxi naučili. Proces učení má iniciální fáze: sběr informace a jejich interpretaci s ohledem na předchozí znalosti, zkušenosti a cíle.

Váš záznamník by měl proto obsahovat dvě samsotatné sekce pro každou zaznamenanou položku: (1) souhrn získaných informací a (2) interpretaci jejich významu.

Například můžete pozorovat rozhovor sociálního pracovníka s klientem. Pod hlavičkou „**Souhrn získaných informací**“ popíšete vše, co jste viděli. Kdy a kde se rozhovor uskutečnil? Kdo se ho účastnil? Bylo použito video, nebo jiná technika pro záznam rozhovoru? Co bylo obsahem rozhovoru? Jaké neverbální projevy se v rozhovoru uplatnily? Jak se choval sociální pracovník a jaké byly projevy klienta? Dělal si sociální pracovník poznámky? Použil nějaké testy (dotazníky)? Na čem se klient se sociálním pracovníkem dohodl?

Pod nadpisem „**Interpretace**“ vysvětlíte význam popsanych faktů. V souhrnu informací například uvedete, že na konzultaci byl přítomen spolu s manželkou také manžel. V interpretaci bude podstatné zmínit, že to bylo poprvé, co přišel do poradny. Manželova přítomnost byla významná, protože (1) tento rozhovor znamenal začátek rodinné terapie (doposud se jednalo o individuální intervenci), nebo (2) manžel začal manželce poskytovat více opory, nebo (3) manžel udělal první krok k uznání existence problému, nebo (4) byl k účasti na sezení přizván z moci úřední.

Jestliže si nejste jisti, která z možností je správnou interpretací, můžete se později obrátit na dotyčného sociálního pracovníka.

Jiný příklad může být, že si poznamenáte, že během rozhovoru nebyla použita žádná audio/video technika. Mohlo to být ovšem z různých důvodů: (1) vybavení prostě nebylo k dispozici (právě bylo v opravě, používal ho někdo jiný atp.), (2) dotyčný sociální pracovník takovou techniku nepoužívá, nebo (3) klienti provedení záznamu odmítli. V takovém případě je možné zaznamenat, jak sociální pracovník provedl záznam a rozbor rozhovoru.

Můžete si myslet, že sociální pracovník postupoval dobře. V takovém případě si o tom uděláte poznámku. Popíšete, co se vám na postupu líbilo a co oceňujete. Doporučuji ocenění sdělit i sociálnímu pracovníkovi.

Samozřejmě, že můžete mít dojem, že sociální pracovník udělal nějaké chyby a že byste postupoval/a jiným způsobem. Jestliže jste si zaznamenali domnělé chyby a vaše návrhy, můžete svůj postoj diskutovat. Takováto diskuse je samozřejmě vždy delikátní záležitostí. Sociální pracovník může chápat vaši snahu o další znalosti spíše jako kritiku vlastních schopností

a může se vůči ni ohrazovat. Proto, prosím, o maximální citlivost při takovýchto rozhovorech. Veškeré skutečnosti, které se během svého pobytu dozvíte, jsou předmětem tajemství. Vše, co se dozvíte o výkonu sociální práce, klientech a jiných okolnostech nesmí být sdělováno třetí osobě (vyjma supervizního semináře a zákonem danými situacemi). Záznamník slouží také pro vaši ochranu. Ačkoliv budete jednat s maximální péčí, může být vznesena námitka, že jste jednali neeticky, že jste porušili princip mlčenlivosti, že jste nevykonali vše potřebné. Jestliže máte vše zachyceno ve svém záznamníku, můžete se krivému nařčení bránit a případně korigovat jeho důsledky. I z tohoto důvodu je tedy nezbytné, aby byly záznamy vedeny přesně a komplexně.

Když se budete snažit provádět záznamy přesně a komplexně, musíte zvážit ještě něco. Váš záznamník by neměl zachycovat úplně všechno, ale měl by obsahovat jen důležité události. Jestliže půjde se sociálním pracovníkem na oběd, může jít o soukromou událost, ale také o událost, která vám pomůže něco pochopit a ujasnit. V druhém případě stojí oběd za záznam. V některých případech je ovšem posouzení významu dosti nejisté. Větší chybou je ovšem nezaznamenat událost, která se později vyhodnotí jako důležitá.

Vše, co lze udělat, je snažit se vyhodnocovat význam událostí s ohledem na jiné události. Všechny vaše získané zkušenosti (učení) jsou podstatné, protože se týkají dosažení vašich učebních cílů. Vztahy na pracovišti a jejich vývoj jsou také významné, protože ovlivňují celkový pocit (užitek) z praxe. Všechny konzultace se sociálními pracovníky jsou velmi podstatné a konečně také sporné otázky, které se mohou ukázat jako zajímavé a důležité v budoucnu.

Jinou důležitou oblastí jsou vaše **reakce** na zaznamenané události. Cítil(a) jste se po diskusi se sociálním pracovníkem dobře, nebo jste měl(a) pocit, že něco není v pořádku? Jak na vás působí, že klient nepřišel na dojednanou schůzku? Jak jste se cítil, když vám klient vykládal o svých životních traumatech?

Na konci každého měsíce proveďte sumarizaci. To znamená, že vyberete nejdůležitější události a doplníte svoji souhrnnou interpretaci. V rámci **měsíční sumarizace** odpovězte na následující otázky:

1. Co z naučených věcí (na praxi) považujete za nejpodstatnější?
2. Byl jste aktivním účastníkem dění na stáži?
3. Označil byste určitou událost jako velmi významnou?
4. S kým jste se během uplynulého měsíce nejvíce obeznámil a proč?
5. Které znalosti a dovednosti jste během výkonu praxe použila?
6. Využíváte svůj čas v praxi efektivně? Když ne, uveďte důvody.
7. Který z učebních cílů se vám dařilo nejvíce naplňovat?